

UNIVERSITÄTS-
BIBLIOTHEK
PADERBORN

**Jus Canonicvm R.P. Pavli Laymanni, Soc: Jesu Theologi, Et
Olim In Alma Et Episcopali Academia Dilingana SS.
Canonum Ordinarii Professoris**

Juris Canonici A. R.P. Paulo Laymanno Societatis Jesu Theologo SS.
Canonum In Alma, Catholica, Et Episcopali Universitate Dilingana
Professore Qvondam Ordinario, Prælectionibus Academicis Illustrati

Laymann, Paul

Dilingæ, 1673

Capitvlvm III. Romana.

[urn:nbn:de:hbz:466:1-62587](https://nbn-resolving.org/urn:nbn:de:hbz:466:1-62587)

postulatum, vt causa in curia agatur, tunc appellans satisfacit, si absque actis veniat, vel procuratorem mittat ad literas delegationis impetrandas. *c. Nicolao. 64. c. Interposita. 70. §. eid. b. tit. & videri potest Innoc. hic. verb. petuerit.*

- 4 Not. III. Si partes, quæ ab interlocutoria appellârunt, consentiant, vt Iudex ad quem omisso appellationis articulo causam principalem cognoscat & definiat, ipsis parendum, quandoquidem hoc conducit ad litis exitum, id verò locum tantum habet in Pontifice aliisque Iudicibus appellationis, qui causam principalem etiam per viam primæ instantiæ, seu simplicis querelæ cognoscere possunt, non autem locum habent in Archi-Episcopo, qui à subditis non nisi per viam appellationis adiri potest, neque eius iurisdictio prorogari, vt habetur in *c. 1. de foro competent. in 6. vbi gloss. verb. pratermissio* ait: quòd Archi-Episcopus omisâ ex partium voluntate appellationis causâ non possit super negotio principali cognoscere, sed remittere debeat ad Cœpiscopum, à quo appellatum, quod etiam tradit *gl. hic. verb. omisso Anchor. not. 10. Franc. §. Posthæc. n. 6.*

- 5 Not. IV. Si conditio aliqua de re iure requiratur, tanquam forma actus, tunc ea non obseruata corrumpit, actus, & perinde censeatur, ac si nihil actum esset: nam in tali paria censentur, non fieri, & non legitime fieri. ita sumitur ex *hoc c.* quando dicitur, quòd appellatio ab interlocutoria sententia vel grauamine non seruatis iis, quæ hic præcipiuntur, pro non appellante haberi debent, sicut notauit *Franc. hic. §. Quòd si appellat.*

- 6 Not. V. Contumax in Iudicio veluti tripliciter delinquit, quia iniuriam ac veluti contemptum infert iustitiæ, iudici, & parti. ita significatur in fine *c.*

CAPITVLVM II.

Legitima.

PARAPHRASIS.

Si contra Iudicem ordinarium aut delega-

tum opponatur, quòd sit parti suspectus, iure statutum est, vt arbitri à partibus eligantur, qui de causa suspicionis cognoscant: sin autem ij consentire non possint, tertium aduocent, veluti diremptorem, & quòd ad hoc cogi possint à Iudice, etiam per censuram. prout hæc habentur in *c. Suspicionis. 39. de off. delegati.* Nihilominus quidam arbitri reperiuntur, qui ob vnus partis odium, aut alterius fauorem recusationis quæstionem diutius protrahunt, ita vt causa principalis non cognoscat, ea propter Innoc. IV. hic nouum statutum edit, vt Iudex arbitris competentem terminum statuatur, intra quem vel ipsi intra se, vel si consentire non possint, cum tercio quæstionem recusationis decendant; sin minùs, Iudex procedat tanquam recusatus non sit.

Hæc constitutio nihil noui continet, nisi hoc vnicum, quòd Iudex arbitris certum terminum præfigere debeat, intra quem causam suspicionis seu recusationis terminare debeant: quo finito, si arbitri non pronuntiârunt, Iudex recusatus in causa ipsa procedere potest, vide quæ dicta sunt in *c. Speciali. 61. hoc tit.*

CAPITVLVM III.

Romana.

PARAPHRASIS.

Cum Cœpiscoporum & eorundem generalium Vicariorum seu officialium vnum & idem consistorium sit, ideo si ab officiali aliquo appelletur, non ad Episcopum, cuius Officialis est, appellatio tendere debet (ne alioquin appellatio ab eodem ad eundem fiat) sed ad Curiam Metropolitanam.

De hæc re dictum fuit in *c. 2. de consuet. in 6. & in c. dilecti. 66. hoc tit.*

SUMMARIVM.

1. Consuetudo diuturna, si non est rationalis, non potest dare iurisditionem.

2. Archi-

2. Archiepiscopus citans partes super causa appellationis ab interlocutoria aut gravamine, exprimere debet causam, alias citatus comparere non tenetur. Negat hanc doctrinam receptam Francus.
3. Iudex appellationis partes citare debet.
4. Non tamen debet mittere cum citatione partis iudicia quoad inhibitionē, si sit appellatum ab interlocutoria, non item si a definitiva, vel interlocutoria vim definitivam habente.

§. Ab Archiepiscopo.

Si ab Archidiacono aut Decanis, aliisque Episcopo subiectis Decanis appelletur, appellatio tendere non potest ad Metropolitanum Episcopo omisso, nisi aliud per consuetudinem provincie receptum sit.

NOtand. vnic. Consuetudo diuturna, si rationabilis non sit, jurisdictionem dare non potest. c. Cum contingat. 13. de foro compet. & notat gloss. hic verb. consuetudine. esset autem irracionabilis consuetudo, si appellatio fieret ad Iudicem minorem, vel si appellatio fieret ad eum, qui eiusdem fori seu tribunalis jurisdictionem habet. cit. c. 2. Talia enim sunt contra rationem ac veluti substantiam appellationis, cum ea sit vocatio ad maius & superius tribunal. arg. c. Inferior. 4. dist. 21.

§. Cum autem.

Si à Coepiscopo aut Officiali eius ante sententiam definitivam appellatum sit ad Metropolitanum, ipse vel Officialis eius partes citare non debet, neque causam alteri delegare, si ratio probabilis appellationi inserta non sit.

PRO intellectu repete quod dixi in c. 1. h. tit. & lib. appellationem ab interlocutoria vel gravamine fieri non posse, nisi causa probabiliter allegata, quae si probata fuerit,

legitima censebitur, hae autem allegatio causae fieri debet, non tantum in scripto seu libello porrecto Iudici à quo, sed etiam in libello porrecto Iudici ad quem, & nisi talis causa in libello expressa sit, Iudex ad quera procedere non debet ad citandas partes, aut causam appellationis delegandam, ita explicat Franc. hic.

Aliam theoriam ponit hic Innoc. 4. qui est author huius Canonis, quod Archiepiscopus in citatione partium super causa appellationis ab interlocutoria, aut gravamine exprimere debeat causam, cum aliqui citatus comparere non teneatur. Si enim Iudex jurisdictionem non habeat in personam, nisi ex causa speciali, seu incidente, tunc debet in citatorio exprimere causam; secus si jurisdictione Iudici competat per se & ordinariè, tunc enim ob reverentiam Iudicis, ne auctoritatem eius contemnere videatur, citatus comparere debet, tametsi dubitetur, num sit ipsi subiecta persona, quae citatur, quandoquidem ipsius Iudicis est cognoscere, num sua sit jurisdictione. l. Si quis ex aliena. 5. ff. de iudiciis. Aliter tamen dicendum, si notorium sit, Iudicem non esse competentem, seu nulla jurisdictione praeditum erga hanc personam, teste Gloss. ibidem. Atqui in proposito casu notum est, quod Archiepiscopus nullam jurisdictionem habeat erga subditos Coepiscopi sui, nisi in casibus quibusdam exceptis, ergo in citatorio casum seu causam citandi exprimere debet.

Porro tametsi ipsa appellatio, si nimirum in citatorio dicatur appellatum esse à definitiva causa, sufficiens sit, secus tamen esse videtur in appellatione ab interlocutoria, cum talis appellatio ad Curiam Metropolitanam devolvi non possit, nisi ex causa probabiliter allegata. Hae est probabilis theoria, quam hic impugnat Franc. & vsu non receptam ait, atque ad auctoritatem Innocentij responderet, hae eum scripsisse ut Doctorem, non ut Canonis Conditorum.

§. Si verò.

Si post interpositam appellationem ad Me-

d d d d 3

uo.

ropolitanum vocatis ad ipsum partibus opponatur, vel omnino non fuisse appellatum, vel non intra tempus decendij, aut ex alio capite (puta quia renuntiatum sit appellationi, vel sine causa probabili sub interlocutoria appellatum) appellationem non esse devolutam ad Metropolitanum, tunc ipse inhibere non debet Iudici à quo, nec in causa illa cognoscenda & diffinienda (si ab interlocutoria vel gravamine appellatum sit) ulterius procedat; vel (si à definitiva sententia appellatur) ne ad executionem eius progrediatur.

3 **Not. I.** Iudex appellationis sive à definitiva, sive ab interlocutoria appellatū sit, partes citare debet. Ita *Anchoran. hie not. 5. Franc. in princ. huius. §. gl. in c. Pertuas. 58. h. tit.*

4 **Not. II.** Si appellatum sit ab interlocutoria, Iudex appellationis non debet unā cum citatione partis mittere Iudici à quo inhibitionem; quia inhibere ei non debet processum, nisi prius causa appellandi probata & justificata sit, quod ipsum in praesentia partium fieri debet. Sicuti explicat *Gail. l. 1. observ. 144. n. 4.* at verò si à definitiva appellatum sit, vel ab interlocutoria vim definitivæ habente (quia finit Iudicis processum) tunc usitatum est, ut Iudex statim cum receptā appellatione partes eitet, etiam inhibeat Iudici à quo, ne ad executionem sententiæ procedat, teste *Gail. l. 1. observ. 130. n. 7. & eis. observ. 144.* videri is etiam potest in *observ. 134. l. 1.* Vbi de compulsozialibus literis agit, quibus Iudici à quo mandatnr, ut Iudicii acta edat, sive copiam eorum det.

§. Quod si.

Si appellans coram Archiepiscopo obiiciat, ex causa iniusta, aut irrationabili ante sententiam fuisse appellatum, ideòque non admittendam appellationem, non debet Archiepiscopus aut officialis eius inhibitionem facere, nisi prius receptā appellatione cognoverit, causam legitimam & veram esse. Constat hæc doctrina ex §

Præcedente. & explicabitur infrà c. Non solum. 7. h. tit.

§. Si autem.

Tametsi appellatus coram Archiepiscopo dicat, appellationem à sententia definitiva factam esse in casu prohibito, v. g. super crimine notorio, vel postquam reus in iudicio confessus est, nihilominus tamen Archiepiscopus, postquam cognoscere ceperit, num appellatio recipienda sit, necne, inhibere potest Iudici à quo, ne sententiam exequatur.

S V M M A R I V M.

1. Si constet, appellationem fuisse illegitimam, aut frivolam, nec Iudex à quo ei deferre, nec Iudex ad quem, eam recipere debet, secus est in casu dubio.
2. Regula illa: pendente appellatione nihil innovandum, referenda solum est ad Iudicem à quo, & partes litigantes.
3. Subditi Episcoporum non sunt subditi Metropolitaniani.
4. Si male appellatum à sententia interlocutoria, vel alio iudicio gravamine, Iudex debet causam ad Iudicem à quo remittere.

5 **Notand. Vnic.** Si constet, appellationem fuisse illegitimā aut frivolam, nec Iudex à quo ei deferre, nec Iudex ad quem eam recipere debet, sin autem de hoc dubitatur, quia v. g. crimen in iudicio confessus allegat, se metu tormentorum confessum; tunc Iudex ad quem appellationem recipere & ante omnia de veritate causæ cognoscere potest, & tunc primū, cum videlicet cognoscere incepit, num causa principalis ad ipsum devoluta sit, sive utrum appellationem contra sententiam recipere debeat, executionem eius inhibere Iudici à quo, ita *Anchor. l. not. 10. Franc. n. 2.*

§. In alium.

Si ad Archiepiscopum appellatum sit, post receptam appellationem, inhibere potest Iudici & partibus, ne quid innovent, aut attentent, non autem alteri personæ, cum qua lis nulla est.

6 **Not. Vnic.** Regula illa: pendente appellatione nihil innovandum; referri debet

debet ad Iudicem à quo & personas litigantes, non autem ad aliam personam, quia res inter alios acta alii non præjudicat. *l. Creditor. 60. junct. Gl. ff. mandati.* Quare Iudex appellationis tertium istum nec citare, nec alium jurisdictionis actum erga ipsum exercere potest, nisi ipsius jurisdictionem impedire velit. uti *gl. hic. ait verb. alium.* Interim non prohibet ille tertius, cum quolibet contestata non sit, si velit, atque sua interfit, coram Iudice appellationis comparere, & litem promovere, vel appellanti adfistere. *c. Veniens. 38. de testibus.*

§. Cum verò.

Qui à Coëpiscopo ad Metropolitanum appellavit, in aliis causis jurisdictioni Episcopi ordinarii sui subiectus manet, eam proinde Metropolitanus aut officialis eius impedire non debet.

7 **N**ot. Vnic. Subditi Episcoporum non sunt subditi Metropolitanis, quare in eos nullam jurisdictionem exercere potest, nisi in casibus jure exceptis.

§. Debet.

Etiā in causis temporalis jurisdictionis ab Episcopo appellandum est ad Metropolitanum, nisi speciali jure, consuetudine, aut privilegio ad alium appellari debeat.

Tale jus speciale est, si Episcopus feudum habeat, nam in causis feudalibus ad Dominum feudi etiam laicum appellari debet. *c. Extramissa. 6. & c. Sequentes. de foro compet. sed & hoc passim, præsertim in Romano Imperio introductum est, ut, quia causæ temporales Ecclesiasticorum apud Advocatos eorum juxta primas fundationes decidi solent, ab eorum sententiâ ad Imperatorem, tanquam primum & universalem Ecclesiarum Advocatum appellari debeat.*

§. Sententias.

Si quis appellaverit ab Episcopo ad Metropolitanum; Episcopus autem censuramulerit in appellatam, non debet Metropolitanus eam revocare, aut irritam

declarare, nisi vocatis partibus, & cognito prius de justitia appellationis. ita intelligit *Dominicus hic.*

Loquitur autem iste §. non de absolute, sed de revocatione censuræ, tanquam nulliter latae v. g. post appellationem legitime interpositam. Veruntamen hoc ipsum ante omnia cognosci debet, num appellatio legitima fuerit, sive, ut aliis verbis dicatur, appellatio prius justificari debet, cum attentata post eam, videlicet excommunicatio lata rescindatur. Sicuti hic docet *Anchor. not. 15. Abb. in c. Qua fronte. n. 6. extra. h. 1.* Si enim frivola fuisset appellatio, tunc excommunicatio valeret, & ideo ad cognoscendam justitiam appellationis excommunicator citari debet, cum de honore ei⁹ agatur, sicuti monet *Abb. l. cit.* Num autem Metropolitanus, excommunicatum ab Episcopo, aditus per viam simplicis querelæ aut appellationis absolvere possit, & quo modo, traditur in *c. Ad reprimendam. 8. de off. Ordinarij. c. Pertuas. de sent. excom. 8. Ex parte. 23. de verb. signif.*

§. Cum autem.

Si ab Episcopo ante sententiam definitivam appellatum sit ad Archiepiscopum seu Officialē eius, is cognoscere debet de causa appellationis, & si eam minus rationabilē cognoverit, ulterius nō procedere, sed appellatam ad suum Ordinarium remittere.

Not. vn. Si appellatū sit à sententiâ interlocutoria, aliòve Iudicis gravamine, & causa appellandi probabilis, corā Iudice ad quem, reperta non sit, nō debet is procedere in causa principali, sed remittere ad Iudicem à quo.

CAPITVLVM IV.

Vt super.

PARAPHRASIS.

Innoc. IV. præcepit Iudici à quo appellatū, ut appellanti Apostolos petenti tribuat secundum priorem eiusdem Innocentij constitutionem, quæ incipit: *Cordis.* Sin autem instanter petenti non dederit Apostolos, processus eius postea institutus irritus erit, præterquam si appellationi renuntiatum sit. **Not.**